

frem til bedre Forhold! Det er godt, at den gamle provisoriske Straffelov ikke eksisterer mere, for en saadan Taler vilde jo ellers kunne blive draget til Ansvar. — Et andet af de Kærneord, der fremkom paa dette Møde, gik ud over Bønderne: Bondevælden og Bønderne vilde ødelægge Handel, Industri og Kunst. Jeg har siddet i Finansudvalget i Folketinget i adskillige Aar, og jeg har mange Gange beundret den Opofrelse, hvormed Bønderne vilde bidrage til disse Institutioner og disse Erhverv, som her har været nævnt. Hvis man vil se efter i Finansloven under Kultusministeriets og Indenrigsministeriets Budgetter, vil man finde store Bevillinger hertil, som Bønderne har været med til og med Villighed har været med til at give. Og saa siger man, at Bondevælden, Bønderne vil ødelægge Handel, Industri og Haandværk — ophidsende Fraser og Agitation og ikke andet! Disse Folk er jo kommet paa Samfundets Solside; Forholdene har bragt dem derover, maaske ogsaa mange Gange deres eget Arbejde; de har faaet Kundskaberne, de Kundskaber, Samfundet kunde yde, er blevet dem til Del i større Grad end andre Samfundsborgere; de har faaet Livets materielle Goder i større Grad end andre Samfundsborgere, og de har derigennem faaet en ganske betydelig Indflydelse; thi den, der har Forstand, og den, der har økonomisk Magt, har altid Indflydelse. Men saa kommer de alligevel og forlanger større Indflydelse; de forlanger, at Loven skal være Barne pige for dem, at Loven skal værne dem. Lad dem først bruge den Magt og Indflydelse, de har, fornuftigt; naar de prøver paa det, tror jeg, de vil finde, at deres Indflydelse er saa stor, at de ikke behøver, at Loven skal være Barne pige for dem. De forlanger Særrettigheder. Jeg kunde forstaa det, hvis det var de smaa, de fattige i Samfundet, der kom og sagde: Vi trykkes fraoven, vi trykkes af Kapitalismen, vi trykkes af hele det Samfund, der er ovenover os, maa vi faa Værn derimod. Det vilde der være noget i. Men her kommer Samfundets Spidser, de, der sidder øverst paa Kransekagen, og forlanger Beskyttelse og Værn. De har faaet alt muligt, synes det mig, i vort Samfund; der er kun een Ting, som jeg ikke synes er tildelt dem i tilstrækkelig Grad, og det er Skamfølelse.

Som jeg mener at have paavist, er der ikke noget revolutionært, ikke noget, der kan ryste hverken Samfundet eller Grundloven, deri, at Landstinget fremtidig bliver bygget paa de kommunale Raad. Efter

min Opfattelse er dette Forslag alt for skikkelig. Det er alt for lidt, der forlanges, det er for gode Vilkaar, Landstinget faar. Man benyttede sig af de vanskelige Forhold, der var før og umiddelbart efter 1864, til at fratage Folket en Ret, som det ikke paa nogen Maade kunde siges at have misbrugt, og det er ganske naturligt, at Folket, naar det er kommet til Alder og Myndighed, og Oplysningen er steget saaledes, at det kan føle Uretten, kommer og kræver denne Ret igen. Det burde være sket for længe siden, thi man kan ikke sige, at Landstinget ikke har misbrugt den Stilling, som det har haft i Lovgivningsmagten. Naar man saa efter 50 Aars Forløb kommer og fordrer sin Ret tilbage og gør det med det Maadehold og den Besindighed, som det nu sker, saa forekommer det mig, at Landstingets Flertal burde være glad derved. Som jeg har paavist, faar man jo til Grund for det nye Landsting lagt saa konservative Forsamlinger som Byraad og Sogneraad, man faar indirekte Valg i flere Lag ovenpaa hinanden. Man giver Sagkundskaben, de besiddende og Erhvervene, de økonomisk velstillede al den Overvægt, som de kan forlange. Jeg forstaaer egentlig ikke, hvad man kan forlange mere. Jeg forstaaer ikke, hvorfor man, naar man nu stiller sig stejlt overfor dette, da ikke har taget de Forslag, som tilbød at lade Landstinget slippe noget mildere end dette. Som det ærede 10de kongevalgte Medlem (Enevold Sørensen) oplyste i Gaar, har der jo været et Par saadanne Forslag heroppe. Hvorfor tog man ikke dem? Hvorfor tog man ikke den første lille Forandring af Grundloven, som var foreslaaet, og som kun angik § 32, og hvorfor tog man ikke det Forslag, som kun gik ud paa at ændre Folketingets Sættelse? Saa var man sluppet noget billigere, nu slipper man ikke billigere. Jeg tror, at eftersom Tiden gaar, vil Vilkaarene strenges. Man tog det ikke den Gang, fordi man ikke syntes, at Maden var god nok. Men der er en gammel Regel, der siger, at man skal spise, medens Maden er paa Bordet. Det turde maaske være rigtigt nu at lægge sig dette paa Sinde. Jeg for min Part er, som De vil høre af mine Udviklinger, heller ikke fuldt tilfreds med det foreliggende Forslag. Hvis man vil se, hvad der er mit Ønske, saa kan man se det i det Forslag, som vort Parti har fremsat om Etkammerssystem, Folkeafstemning o. a. Der vil man se, at der er en betydelig Forskel mellem, hvad der er mine og mit Partis Ønsker, og det Forslag, der foreligger nu. Men jeg indser, at der ligger et ganske betydeligt Fremskridt